

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני כ"ו תמוז תשע"ח | דף היומי בבלי: זבחים פז.
דף היומי בהלכה: מאמצע סעיף א' 'וקשר שאינו של קמא' עד סעיף ב'.
מוסר: לקוטי אמרים פרק י' מ'היוצא מדברינו' עד תחילת פרק י"א.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק י' 'והנה ודאי כי מלאכה' עד פרק יא 'והנה דברתי עד הנה'.

הדף היומי בהלכה

שקית ובה דברי מאכל הקשורה בקשר חזק - האם מותר לפותחה בשבת?

וקשר שמותר לקושרו, מותר גם להתירו; ואם אינו יכול להתירו, או שהתרתו כרוכה בטרחה מרובה וזמן רב - רשאי גם לנתקו, דהיינו להפריד את שני צדי הקשר בקריעה, כאשר יש צורך בדבר. אך אין לעשות זאת בפני עם הארץ, כדי שלא יבוא להקל יותר. אולם, קשר שאסור לקושרו, אסור לנתקו אף במקום הצורך, אלא אם כן מטרתו להגיע אל חפץ הנמצא מבעד לקשר - וכגון קשר שבפי שקית המכילה דברי מאכל - שאז מותר לנתקו בדרך של קלקול.
[שו"ע שיז, א, משנ"ב ז, וביה"ל ד"ה דינו; ביאורים ומוספים דרשו, 11-10]

מלאכת 'מתיר' - התרת קשר - היא אחת מל"ט מלאכות האסורות בשבת. וכל קשר שקשירתו אסורה מדאורייתא, אסורה התרתו מדאורייתא; וכל קשר שקשירתו אסורה מדרבנן, אסורה התרתו מדרבנן. ונחלקו ראשונים אם האיסור דאורייתא של מתיר הוא רק בהתרת הקשר על מנת לחזור ולקושרו, ואילו התרתו שלא על מנת לקשור אסורה רק מדרבנן; או שאיסור התרת הקשר מדאורייתא הוא גם כשאינה על מנת לקשור, כל שיש בה תיקון ואינה נעשית בצורה של השחתה; והלכה כדעת המחמירים.

הדף היומי בהלכה

קשר על גבי קשר - באיזה מקרה מותר לקושרם ולהתירם בשבת?

כוונתו להתירם בתוך עשרים וארבע שעות, כיון שקשרים אלו חזקים הם. וכן אסור ליטול שני חוטים יחד ולעשות קשר בראשם כדוגמת קשר בקצה חוט הנ"ל. וכן אסור להדק את כל הקשרים הללו כשהתרופפו. ויש אומרים שאין איסור של ממש בכל האמור, אלא חומרא בעלמא. ובמקום שהתרת הקשר או קשירתו נדרשות לצורת מניעת צער, מותר לכל הדעות להתיר ולקשור, ובלבד שמדובר בקשר הנועד להתרה בתוך עשרים וארבע שעות.
[שו"ע שיז, א, משנ"ב יז-טו; ביאורים ומוספים דרשו, 15, 16 ו-18]

כפי שלמדנו, קשר שהוא 'מעשה אומן' אסור לקושרו אף אם הוא מיועד להתרה בתוך עשרים וארבע שעות. עיקרו של מעשה אומן, הוא סוגי קשרים שהיו ידועים לבעלי אומנויות מסויימים, אשר צורת קשירתם היתה גורמת לכך שיהיה זה קשר המתקיים שאינו ניתן מאליו כלל; אך כיון שאין אנו בקיאים בטיבו של מעשה אומן, יש להחמיר בכל קשר שקושרים אותו הדק היטב. ולכן, אסור לקשור קשר על גבי קשר, או קשר מהודק אחד בקצה חוט - כגון זה שרגילים לעשות בקצה חוטי הציצית שלא תפרד שזירתן - אפילו אם

הדף היומי בהלכה

מדוע נחשבת קשירת תג זיהוי לתינוק כ'צורך מצוה'?

ללא קשר מהודק הנחשב כמעשה אומן - הורו פוסקי זמננו שנחשבת כצורך מצוה, כיון שלולי תג הזיהוי עלולים התינוקות להתחלף, ואזי עלול אב לישא את אחותו חלילה; אך יקשרו את התג על גבי יד אחת בלבד, על דעת להתירו במצאי שבת. ויש מגדולי האחרונים שמצדד כי לדעת כמה ראשונים אין מקור להיתר זה, וקשר האסור מדרבנן, אסור לקושרו או להתירו אף לצורך מצוה.
[שו"ע שיז, א, משנ"ב יב-יג; ביאורים ומוספים דרשו, 12]

בשונה משאר איסורי שבת דרבנן, שלא הותרו אף לצורך מצוה, קשר שאינו 'של קיימא', דהיינו שלא נועד להתקיים לעולם, אשר איסורו רק מדרבנן - התירו חכמינו ז"ל לקושרו או להתירו בשבת לצורך מצוה; וכגון לקשור שני חבלים זה בזה כדי למדוד אחד משיעורי תורה התלויים במידת שטח. אולם, אם ניתן לקיים את צורך המצוה ללא הקשירה או התרת הקשר, אין לקשור או להתיר; וכן אם ניתן לקשור קשר רגיל, אין לקשור 'מעשה אומן'. וקשירת תג זיהוי לידיו של תינוק שנולד בשבת, אשר לא ניתן לעשותה

"תיכף אחר השקיעה, ראינו על פניו של רבנו שינוי. ב'סיום' עצמו הוא השתתף עמנו, וראו עליו שמחה בזמן ששרו ורקדו, אבל מיד אחר השקיעה - ירדה על פניו עצבות"

תלמידי מרן הגרמ"י ליפקוביץ זצ"ל מספרים על אבלות החורבן שהורגשה במחיצתו

תלמיד אחד סיפר: יש לי מכר, איש עסקים ומסחר, שלפלא הוא, איך שבמסגרת הסביבה בה הוא נמצא הקים משפחה עם ערכים של תורה והערכה לתורה, וזכה לבנין וחתנין בני תורה מובהקים. שאלתי לפרש הדבר איך זכה לכך, וענה: למדתי אצל רבינו, ופעם בעת שלימד אותנו משנה ברורה או"ח למד את ההלכה בריש או"ח שראוי לכל ירא שמים להיות מקונן על החורבן, וגעה בבכי. הבכי ההוא עומד לנגדי מאז כל הימים, ומכח זה החזקתי את עצמי ובני ביתי קשורים לתורה באוירה טהורה.

(דובב שפתיים)

סיפר אחד מתלמידיו של מרן הגרמ"י ליפקוביץ זצ"ל: בט"ז תמוז תשכ"ח סיימנו מסכת קידושין, רבינו אמר לערוך את הסיום לפני השקיעה, כי ימי בין המצרים הם ימים של אבלות ואין להסיח דעת גם ע"י שמחה של מצוה - אם אפשר לקיים אותה קודם לכן. ואכן כך עשו, וסיימו את המסיבה שערכו לכבוד של תורה סמוך לשקיעה.

והנה תיכף אחר השקיעה ראינו על פניו של רבינו שינוי. בסיום עצמו הוא השתתף עמנו וראו שמחה על פניו בזמן ששרו ורקדו, אבל מיד אחר השקיעה היתה ניכרת על פניו עצבות על חורבן בית המקדש, כמי שמתו מוטל לפניו. וכמובן זה נתן השפעה גדולה על צעירי הצאן תלמידי הישיבה, שראו זאת בחוש.

פניני הפרשה

כאשר הגיעה לתל אביב, ירדה מהאוטובוס וניסתה להיזכר לשם מה הגיעה הנה, אך לא הצליחה להיזכר! ניסתה וניסתה, עד שראתה שאינה מצליחה להיזכר - עלתה לאוטובוס וחזרה לביתה...

הסטייפלער זי"ע מורה לבתו: על כל דבר צריך לומר 'בעזרת ה'

לאחר זמן ספרה את המעשה לאחיה רבנו שליט"א, ומיד אמר רבנו דבר נפלא הקשור לפרשתנו, פרשת מטות, כפי ששמע מהרב שלמה סובל זצ"ל וכן מובא במלבי"ם. שהנה תמוהה מאד הכפילות של הפסוקים, שבני גד ובני ראובן אומרים למשה רבינו שהם יהיו שותפים למלחמה: בפסוק י"ז כתוב: "ואנחנו נחלץ חושים לפני בני ישראל עד אשר אם הביאנם אל מקומם, וישב טפנו בערי המבצר מפני ישיבי הארץ", ובפסוק כ"ז: "ועבדיך יעברו כל חלוץ צבא לפני ה' למלחמה כאשר אדוני דובר", ובפסוק ל"א: "ויענו גד בני ובני ראובן לאמר את אשר דיבר ה' אל עבדיך כן נעשה". ואמר רבנו, שהפשט הוא שבהתחלה הם באו למשה ואמרו "אנחנו נחלץ" ולא הזכירו את ה', ולאחר מכן אמרו "כאשר אדוני דובר", ורק בפסוק האחרון אמרו "את אשר דבר ה' אל עבדיך כן נעשה". ואמר רבנו שלזה התכוון אביו כשאמר לבתו למה לא אמרת בעזרת ה'.

(דברי שיח')

ויכתב משה את מוצאייהם למקציהם על פי ה' (במדבר לג ב')

בשנת תשל"ה (בערך) התקלקלה מכונת הכביסה בביתה של הרבנית ברזם (אחותו של מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א). ולאחר שכבר לא היתה ברירה התכוננה לנסוע לעיר תל אביב כדי לקנות את החלק שהתקלקל. בעודה מתכוננת לנסיעה, ראה אותה אביה בעל ה'קהילות יעקב' זי"ע ושאלה לאן היא הולכת, וסיפרה לו שהתקלקלה המכונה והיא נוסעת לתל אביב לקנות את החלק שהתקלקל. שאלה אביה: "מדוע את לא אומרת בעזרת ה'? על כל דבר צריך לומר בעזרת ה'".

לאחר מכן המשיכה בדרכה, כאשר הגיעה לעיר תל אביב ירדה מהאוטובוס והנה היא מנסה להיזכר למטרת בואה לת"א - ואינה מצליחה להזכר! ניסתה וניסתה, עד שראתה שאינה מצליחה להיזכר ועלתה לאוטובוס וחזרה לביתה. כאשר נכנסה הביתה מיד נזכרה מדוע נסעה, והבינה שאביה צדק כששאל מדוע לא אמרת בעזרת ה'.

עניני דיומא - בין המיצרים

אני נוהג ברכב והעיניים שלי נעצמות... האם מותר לי לשמוע מוזיקה כדי לא להירדם?

ריקוד נגינה ושירה בימי בין המיצרים | הרה"ג רבי יצחק יעקב פוקס שליט"א

1. אסור להם לעשות חזרות, כיון שבג' שבועות אין מצוי שייפגם כושר נגינתם (בצל החכמה ג, ס"א).
2. הלחנה, עיבוד ועבודות אולפן לצורך מקצועי מותרים - עד ר"ח אב.
3. מותרת נתינת קצב להתעמלות (לא למחול אירובי) ומותרת תרפיה במוזיקה. נהג עייף בדרכו מותר לשמוע נגינה שלא יירדם, אמנם דעת הגרא"ל שטיינמן זצ"ל שעדיף שיחנה (בזהירות) בשולי הדרך וינח.
4. לדעת רוב הפוסקים מותרת שירה בפה עד ר"ח אב, ובפרט שירי רגש המעוררים לעבודת הבורא. וכן מותרים שירים להרגעת תינוק, ומותר אף להשמיעם ממשחקים התלויים בעריסותיהם (מנהגי מהר"ש תלמיד המהר"ל, תקכג).

ניגון וריקוד אסורים כל ימי בין המצרים (משנ"ב תקנא ט"ז, מנח"י א קי"א, אג"מ או"ח א, כ"א), והאיסור אף לקטנים משהגיעו לחינוך, גיל 6-7 (אג"מ ד כ"א). אמנם ב'הליכות שלמה' (י"ג, ג) כתב שהאיסור ביסודו הוא במנגינות המביאות לידי ריקוד, ונכון להימנע גם מאחרות. מסיבת סיום - מותרת בסעודה ונאומים, ובשירה בפה בלבד. הייתרים מיוחדים:

1. המתפרנסים מלימוד נגינה לתלמידים, אם יש הפסד ודבר האבד מצד התשלומים או איבוד זמן הלימוד - מותר (שו"ת זכר שמחה, שו"ת מהר"ם שיק יו"ד שס"ח, ושו"ת ציץ אליעזר), אבל התלמידים בינם לבין עצמם, בביתם

ערב אחד כששהה הגר"א כהן זצ"ל בבית הבראה של ועד הישיבות ב'בית הכרם', לא יכול היה להירדם. סתירה שמצא בין שני מקומות בספרו הטרידה את רוחו ולא נתנה לו מנוח

ההחלטה ששחררה את כבלי הנגיעות והאירה את הדרך אל הפיתרון

אך ללא הועיל. הדברים אינם מתקבלים על לבו. הוא מנסה להסביר בדרך אחרת, אך לשווא, ומוצא אין. המוצא שאכן נמצא לבסוף ונתן לעיניו של רבי אהרן להיעצם, לא הגיע בנקל. למחרת הסביר לאותו תלמיד שלמד עמו את סוד ההצלחה: "הגעתי למסקנה", סיפר רבי אהרן, "כי נטיית מדרך האמת, שכן נגיעה היתה לי לישיב את דבריי הסותרים, נגיעה שהטתה אותי מן הדרך. החלטתי בסופו של דבר כי במהדורה הבאה של הספר אציין שחזרתי בי. והנה מיד כשהחלטתי את ההחלטה, וכשהסכמתי כי אכן יש סתירה בין דבריי - הרגשתי כיצד השתחררו אצלי כבלי הנגיעות, ואז יכולתי להעמיק בסוגיא ללא שום מפריע עצמי. ומיד" - סיים הרב - "אורו עיניי ומצאתי את הדרך המתבקשת, והכל התבאר בסיעתא דשמיא" (מפי עדות התלמיד בעל המעשה). (מוסף שבת קודש סוכות תשנ"ט מתוך 'ארחות חסידך')

"טבע האדם חלש ולבו נפתה על נקלה, ומתיר לעצמו הדברים שיוכל למצא בהם כדי הטעאה" (מסילת ישרים פרק י') כשהופיע ספרו של הגאון רבי אהרן כהן זצ"ל ראש ישיבת כנסת ישראל חברון - 'בית אהרן', היה זה כשנה לפני פטירתו. רבי אהרן, העמל הגדול אשר עבר כידוע ניתוח ללא הרדמה כשהוא שוכב ללא ניע ועסוק כולו בהוויות דאביי ורבא - אותו רבי אהרן שואב היה הרבה עידוד מספרו הנ"ל שיצא לאור, והיה מעין בו שוב ושוב, כשהוא מעמיק עוד ועוד בעינינים שכבר דן ודש בהם. ערב אחד כששהה בבית הבראה של ועד הישיבות ששכן אז ב'בית הכרם', לא יכול היה רבי אהרן להירדם. עינו הרב היה הגורם האחראי לכך - סתירה שמצא בספר בין שני מקומות הטרידה את רוחו הסוערת ולא נתנה לו מנוח. תלמיד שנקרא אליו לעזרה, הצטרף לרבו הגדול על מנת לעזור לו - וללא הועיל. שוב ושוב דנו הרב והתלמיד, פעם אחר פעם ניסו לישיב את ההדורים,

פניני הפרשה

נענה היהודי ואמר: "אף אחד לא ישכנע אותי לבטל את התכנית. רק אם רבה של וילנא יורה לי - אציית לדבריו!". או אז הפתיע אותו רבי חיים עוזר וגילה לו: "אני הוא הרב של וילנא!"...

מעשה שסיפר מרן הגר"ח"ע גרוזד'נסקי זצ"ל למרן הגרא"מ שך זצ"ל

שמע רבי חיים עוזר את הדבר ונחרד: "הלא אשת אח שיש לה בנים, ערוה היא, ואיסור גמור לקחתה!". משראה שהלה אינו משתכנע, אמר לו בחכמתו: "כסבור מר שזוהי חומרא של היי אדם? הנני להראותו שזוהו פסוק מפורש בחומש!" - נטל את החומש, פתחו, והראהו את האיסור וחומרותו. נענה הלה ואמר: "יאמין לי מר, שאינני משתכנע משום אדם, ואיש לא ישכנעני לבטל את תכניתי. אבל אם רבה של וילנא יורה לי כן - אציית לדבריו!". או אז הפתיע רבי חיים עוזר את אותו אדם ואמר לו: "אני הוא הרב של וילנא!". ואכן שכנע אותו לבטל את תוכניתו. אמר רבי חיים עוזר: "עתה ידעתי מדוע הוצרכתי להשאר בקארלסבאד לימים הנוראים!".

סיים מרן הגרא"מ שך את סיפור המעשה ואמר: "ראו נא, כי כדאי לפני הקב"ה להשאיר את רבן של ישראל בנכר, בימים הקדושים והנוראים, מחוץ לקהילתו הגדולה ולמרכזי התורה והיראה שהורגל בהם; כדאי לו לגרום לו לעגמת נפש עד לדכדוכה של נפש, ואף כדאי היה לגרום לאותה חולשה של בריאותו שאילצתו להשאיר שם - כל זה כדאי היה לפניו כדי להציל יהודי אלמוני, יהודי פשוט, מלעבור על איסור!".

(גיליון דברי תורה - בעלזא)

אֵלֶּה מִסְעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל... עַל פִּי ה' (במדבר לג א-ב)

מרן הגרא"מ שך זצ"ל סיפר פעם מעשה מופלא ששמע מרן הגר"ח"ע גרוזד'נסקי זצ"ל, שבדידיה הווה:

פעם הורו הרופאים לרבי חיים עוזר לנסוע למעיינות המרפא בקארלסבאד, והיה עליו לשהות שם פרק זמן קצוב, שכלל גם את הימים הנוראים, דבר שלא הורגל בכך, כי תמיד חוזר היה ממקום הנופש ל'שבת סליחות'. הוא התמרמר על כך מאוד ולבו היה דווה עליו, על מה עשה לו ה' ככה, מדוע נגזר עליו להיות רחוק ממרכזי התורה והיהדות, רחוק מאוירת 'אלול' ששררה ברחובות ליטא בימים קדושים אלו ולהיות בנכר, באוירה המנוכרת והקרה של מקום המרפא, היתה לו מכך עגמת נפש נוראה, צער איום עד למאוד.

בשבת שובה, במנחה, ראה בבית הכנסת אדם שחזות פניו העידה עליו שאינו מכאן. ניגש אליו וקידם את פניו בשמחה: "שלום עליכם, מיהו מר?" השיב הלה: "יהודי מאמריקה".

"ומה מעשיו כאן?" שאל אותו. סיפר האיש כי היה לו אח בפטרבורג, וזה עתה נפטר. אמרו לו מכריו: מדוע שהאלמנה תנשא לאיש זר והילדים יסבלו תחת ידו של אב חורג? הלא עדיף שהוא, הגיס, ישא את גיסתו האלמנה וידאג לבני אחיו. הרעיון נראה לו, והוא כתב על ההצעה לאלמנה, וגם בעיניה מצא הדבר חן, והם נדברו להפגש מחר בדאנציג, שם ישאנה לאשה כדת משה וישראל.

הגוי התרגש מכך שהקב"ה בכבודו ובעצמו שלח אליו שליח... הוציא מכיסו 1000 דולר ונתן לבחור

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

נצחה. הגוי שמח מאד על הידיעה, ויותר מכך התרגש מאד שהשי"ת בכבודו ובעצמו שלח אליו שליח למלא את בקשתו, והתחיל לרקוד. לאחר מכן הוציא אלף דולר ונתן לבחור השליח מהשי"ת תוך שהוא מלווה אותו עד לפתח המלון. לאחר כמה שנים נתעורר אותו בחור שמא לא נהג כהוגן וקיבל כסף שלא ביושר. **תשובה:** שאלה נפלאה זו שמעתי מפי הגר"י זילברשטיין שליט"א, שדן האם בגוי נאמר חרם רבנו גרשום שלא לעיין במכתביו. ולגוף השאלה היה נראה, שאכן הבחור היה שליח ההשגחה העליונה, שהרי השי"ת סיבב שיעמוד ליד הגוי באותה שעה, ובאמת יד השי"ת היתה זאת. ונראה שגם הגוי לא תכנן שהשי"ת יתגלה אליו בחלום כמו שנגלה לבלעם ויודיע לו, רק יסבב בדרך השגחה להודיע לו את הידיעה החשובה בעיניו, לכן נראה ששמחת הגוי והענקת המתנה המכובדת לבחור דן, היתה בצדק ובישור.

שאלה: מעשה בגוי אמריקאי שהתפלל בכותל המערבי, ולפני שנפרד מהכותל תחב פתק ובו בקשה בין אבני הכותל. לידו עמד בחור ישיבה ממוצא אמריקאי שהסתקרן מאד לדעת מהי בקשת הגוי מהשי"ת, המתין שהגוי יסתלק, ולא התאפק והוציא את הפתק וקרא מה שכתוב בו באנגלית - שהגוי מבקש מהשי"ת שכיין שחשוב לו לדעת אם קבוצתו נצחה בכדורגל באמריקה, אנה יואיל וישלח לו שליח להודיעו, כי נבצר ממנו לדעת בשל היותו רחוק מביתו [בימים ההם התקשורת לא היתה מפותחת]. בסיום מציין הגוי את כתובת המלון שבו הוא מתארך ומספר החדר שלו.

הבחור התקשר לאביו וביקשו לעדכן אותו איזה קבוצה ניצחה, כיון שהדבר חשוב לגוי אחד וכו'. אביו בירר והודיע לו, הלך הבחור ע"פ הכתובת הרשומה בפתק ונקש על דלתו של הגוי ואמר לו שהוא נשלח מהשי"ת להודיעו שקבוצתו

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

מישהו סיפר לי על מעשה לא ראוי שעשה פלוני הקרוב ללבי, ויש לי השפעה עליו ואני חפץ להוכיחו. אולם - הרי אסור לי כלל להאמין לדברים?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

שיגיעו הדברים לאוזני אותו אדם ויתקן את מעשיו]. אך הוסיף החפץ חיים (כלל ו' שם וכלל ד' ס"ק כו), שמכל מקום אם לב השומעים נוטה קצת שהדבר אמת, יש להם להוכיחו [אף שהמספר לא אמר זאת בפני שלושה] (ב) כל היתר לחקור ולברר אם הדבר אמת, הוא רק אם יש תועלת בבירור הענין, וכמו שסיים כאן - שאם יתברר שהוא אמת יוכיחוהו על זה. אבל אם אין בכך שום תועלת, אסור לברר ולחקור אם דברי הגנאי נכונים. וכן כתב לקמן (רכילות כלל ו' באמ"ח ס"ק ב) לענין רכילות, שאם סיפרו לו שפלוני דיבר אודותיו, והדבר אינו נוגע לו על להבא, אסור לו לחקור אצל אנשים מה דיבר פלוני אודותיו, כי בודאי יכשל על ידי זה בכמה איסורים, ובפרט באיסור 'לפני עור' שמכשיל הוא בכך את המשיב לו באיסור רכילות. (ג) כל עוד לא הוברר לשומעים שהדבר אמת, יש שדייקו (רגשי חיים) מלשון החפץ חיים כאן שאין חיוב להוכיחו מחמת הספק, והוסיפו (שם), שלעיל (כלל ד' באמ"ח ס"ק טז וס"ק כד) הסתפק הח"ח בזה האם על סמך מה ששמעו מהמספר שפלוני חטא חייבים להוכיחו או לא. ועל כל פנים במקום שנראה לשומעים שהדברים הם נכונים, מבואר (שם ס"ק כד) שעליהם להוכיחו.

כיצד עלינו לנהוג, כאשר מישהו מספר לנו על מעשה לא ראוי שעשה פלוני הקרוב ללבנו ויש לנו השפעה עליו. אנו חפצים להוכיחו על המעשה הזה, אולם - הרי אסור לנו כלל להאמין לדברים?
בנושא זה עוסק החפץ חיים' בהלכות הנלמדות היום (כלל ז' מהלכות לשון הרע סעיפים א'-ב'). וכך הוא כותב: "איסור קבלת לשון הרע הוא, אפילו אם המספר מספר את הדברים בפרסום לפני כמה אנשים" [- דהיינו, שאז יש לכאורה מקום לסבור שהדבר אמת], אף על פי כן אין להחליט מחמת זה שהדבר אמת, רק יש להשומעים לחוש לזה ולחקור את הדבר, ואם יתברר להם שהדבר אמת, יוכיחוהו על זה".
בביאורים ומוספים מציינים על דברי החפץ חיים' כאן, מספר נקודות למעשה: (א) אם המספר לא סיפר זאת בפני שלושה, אלא רק לאדם אחד או שניים, כתב החפץ חיים לקמן (לשון הרע כלל י' באמ"ח ס"ק כד) ולעיל (כלל ו' באמ"ח ס"ק ד) שהשומעים אף אינם מחויבים לחקור אם דברי הגנאי הם אמת כדי להוכיחו על זה, אלא יחזיקו את הדבר כמעט קרוב לודאי שהוא שקר. כי אם היה הדבר אמת, לא היה אומר דבריו בסתר אלא בפרסום בפני שלושה [כדי

המוסר היומי

תפילה בהשתפכות הנפש - כיצד?

מתוך לימוד המוסר היומי בספרי החפץ חיים:

כמים נגד השי"ת, והתפילה תצא אז ככוונה עמוקה ובלב נשבר וברוח נמוכה - תפילה כזו בוודאי לא תשוב ריקם. ואז, בעת שנפשו מרה לו על מצבו ומעמדו הדל ומפיל תחנונים לפני הקב"ה, יזכור גם את הצער הגדול של השי"ת, שגם לו כביכול אין מנוחה, ובכל צרותינו לו צר, וסובל עלבון על ידינו. ויבקש אז רחמים גם על גלות השכינה שתשוב להיכלה ולמקומה, ושנוכה שיתגלה כבוד ה' בעולם".

[ליקוטי אמרים פרק י']

"כל הצרות הרבות הבאות עלינו, שאיננו ניצולים מהם, הן מפני שאין אנו צועקים ומרבים בתפילה עליהן, כי לו התפללנו ושפכנו שיח לפני הקב"ה, בוודאי לא ישובו תפילותינו ובקשותינו ריקם. ולא יסתפק האדם במה שמתפלל השמונה עשרה שלוש פעמים בכל יום, אלא כמה פעמים ביום צריך לשפוך תפילות ובקשות בינו לבין עצמו כשהוא בביתו, מעומקא דליבא. כי השלוש תפילות הן אצלו כבר שגורות בפיו ואינו נותן לב להם כל כך, מה שאין כן אם יתבונן כל אדם בינו לבין עצמו, ויעשה חשבון הנפש על מצבו ומעמדו, גודל עניותו וטרדותיו הרבות, ואזי ישפוך לבו

"חודש לפני פטירתו, בהיותו בן 98, ישב רבי שלום משאש והתעמק כדי להתיר 29 נשים מעגינותן. יום אחד הגעתי אליו ב-3:00 אחה"צ והוא אמר לי: 'יכול אני להישבע בפניך שמהבוקר עד עתה הכנסתי לפי רק כוס חלב אחת ותו לא!'..."

הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א על כח הדבקות בתורה

העיר נפל למשכב, הוא לא פנה לרופאים ולרוקחים, כי אם עמד בתוך ארבע אמותיו של רבי יואל, ותכף הבריא כליל ממחלתו!

...

רבי שלום משאש זצ"ל, העיד בפני כי ניסה את הדבר על עצמו ובשרו, ובכל עת שישב ועסק בתורה הקדושה, לא חש בכל צער וכאב! חודש ימים לפני פטירתו, בהיותו בן תשעים ושמונה שנים, ישב רבי שלום והתעמק בדיני אישות, כדי להתיר עשרים ותשע נשים מכבלי עגינותן. רבי שלום היה מודע לצערן הכבד של הנשים, אשר בעליהן הותירו אותן בגפן, בלא יכולת להינשא, ולפיכך עמל במשך שעות ארוכות, התייגע ימים רבים וכתב פסקי דין בעניינן, וכל זאת שלא על מנת לקבל שכר!

באחד הימים הגעתי למחיצתו בשעה שלוש אחר הצהרים. רבי שלום הושיט לעברי את ידו הטהורה, ואמר לי בזו הלשון: "יכול אני להישבע בפניך כי מהבוקר עד עתה הכנסתי לפי רק כוס חלב אחת ותו לא!"

הבה נתאר לעצמנו ישיש, בן קרוב לגיל מאה שנה, המטריח את עצמו במשך יום שלם בהתרת עגונות, כאשר הכח המניע אותו הוא כח התורה, והרצון העז המפעם בקרבו לשים קץ לצער ולכאב העצום של אותן נשים אומללות, שבעליהן עגנו אותן על לא עוול בכפן. וכל זאת כאשר מהבוקר עד שעת צהרים מאוחרת אין הוא מכניס לפיו כל מזון ומשקה, מלבד כוס חלב בודדת! מכאן נביא ונלמד עד כמה גדול כח התורה להחיות את האדם ולחזק את גופו.

אולם לדאבון הלב, רבים אינם מבינים זאת, וכאשר הם נקלעים לצרה, הדבר הראשון שהם עושים הוא למעט בתורה ובתפילה. בריאותם רופפת, מיד הם חדלים להשתתף בשיעורי תורה. כאשר הם מגיעים לבנק ורואים כי הם ביתרת חובה, ראשית כל הם סוגרים את ברזי הצדקה. לאחר מכן הם ממשיכים בכל עניי העולם הזה כסדרם, רוכשים בגדים מעוצבים וחליפות יוקרה, יוצאים לנופש ולסופי שבוע כמו נשיא ארצות הברית.

"ומה עם החובות התופחים והמינוס ההולך וגדל?!!" - "אל תדאג!", לפתע יש להם דרשות ובטחון בה' יתברך, "לוו עלי ואני פורע!"...

על זאת אמר הכתוב: "שמעו דבר ה' בית יעקב... כה אמר ה' מה מצאו אבותיכם בי עוול... וילכו אחרי ההבל ויהבלו". מדוע בכל עת צרה, במקום שתתקרבו אל ה' יתברך ותדבקו במצוותיו, אתם מרבים לעסוק בעניי העולם הזה, ואינכם מבינים כי כל ישועתכם טמונה רק בתורה ובתפילה ובעיסוק בחיי העולם הבא??

(מתוך 'דורש ציון')

"חודש לפני פטירתו, בהיותו בן 98, ישב רבי שלום משאש והתעמק כדי להתיר 29 נשים מעגינותן. יום אחד הגעתי אליו ב-3:00 אחה"צ והוא אמר לי: 'יכול אני להישבע בפניך שמהבוקר עד עתה הכנסתי לפי רק כוס חלב אחת ותו לא!'..."

וַיֵּלְכוּ אַחֲרַי הַהֶבֶל וַיְהִי־לִי (מתוך ההפטרה ירמיהו ב, ה)

בדרך העולם, אומר הרב חיד"א, בשעה שנופלות על האדם מעמסות שונות וטרדות פרנסה, ראשית כל הוא מחסיר מסדר יומו את התפילה והתורה. כאשר שואלים אותו מדוע לא בא היום לבית הכנסת? הוא משיב: 'אתה יודע איך זה, יש לי קשיי פרנסה, יש לי משכנתא לשלם, עלי לחתן את הילדים, האוטו שלי נגנב!...' וכן על זו הדרך. כאשר האדם סובל מבעיה בריאותית כלשהי, קודם כל הוא חדל לבוא לשיעורי התורה, שואלים אותו: 'מדוע לא באת היום לשיעור?' ובפיו מונחת תשובה מן המוכן: 'לא הרגשתי טוב'. אדרבה, אם היית בא לשיעור ועוסק בלימוד התורה, היית חוזר לאיתנך ולבריאותך, שהרי אדם הלומד תורה שוכח מכל צרותיו ומכאוביו.

ר' יואל סירקיש זצ"ל, מחבר הספר "בית חדש" (הב"ח), זכה למה שלא זכה איש מלבד מרן רבי יוסף קארו, אשר כתב חיבור על כל ארבעת חלקי הטור. כיון שרבי יוסף קארו כינה את חיבורו על הטור בשם 'בית יוסף', בא רבי יואל סירקיש אחריו, וכינה את ספרו על הטור בשם 'בית חדש'. רבי יואל היה יושב יום וליל בבית המדרש, ושוקד על לימוד התורה הקדושה, כאשר איש אינו מהין להפריעו מתלמודו. באחד הימים נפל אחד מאנשי עירו למשכב, ומשלא נמצאה כל רפואה למחלתו, ביקש ממקורביו שיישאו את מטתו למחיצת רבי יואל כדי שיתפלל עליו שיבריא ממחלתו. בני ביתו של החולה שבו וטענו בפניו כי הגאון רבי יואל עוסק כל ימיו בתורה, ומיהו זה ואיזה הוא אשר ירהיב עוז מלבטלו מתורתו, אך האיש נותר איתן בדעתו ובקש פעם אחר פעם לפגוש את רבי יואל. בלית ברירה העמיסו את החולה על גבי אלונקה, נשאו אותו לבית המדרש, שם ישב רבי יואל כמלאך ה' צבקות, רכון על ספריו, כשידו אוחזת בעט, ומעלה על הכתב את חידושי תורתו. החולה ומלווי המתינו בחרדת קודש לרגע בו יתעורר רבי יואל משרעפיו, ויפנה אליהם וישאל למבוקשם. ברם רבי יואל המרוכז בתלמודו לא שת לבו למתרחש סביבו. הזמן הלך ועבר, עד שלפתע החולה שעד עתה היה מרותק למיטתו, קם ממשכבו והחל לצעוד על רגליו כאחד האדם, כשהוא בריא ושלם בכל איבריו. וזאת מבלי שיחליף עם רבי יואל ולו מילה אחת!

דבר הנס המופלא עשה לו כנפיים ברחבי עירו של רבי יואל, ובני דורו ראו בחוש את כח התורה המרפא כל חולי ומדווה. מני אז בכל עת שמאן דהו מבני